

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิอันเกี่ยวกับชีวิตส่วนบุคคลคือสิทธิในความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิทธิในทรัพย์สินต่าง ๆ และการติดต่อสื่อสาร กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตน โดยปราศจากการถูกล่วงละเมิดโดยมิชอบจากบุคคลอื่น สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน หรือที่เรียกว่า “บ้าน” บ้านเป็นสถานที่อยู่อาศัยสามารถอยู่อย่างสงบสุข ปราศจากสิ่งใด ๆ มารบกวน แม้แต่อำนาจของรัฐ ผู้อื่นจะเข้าไปภายในบ้านโดยปราศจากความยินยอมของผู้อยู่อาศัยได้ไม่¹

ราชอาณาจักรไทยก็ได้มีการบัญญัติความผิดฐานบุกรุกไว้เช่นกัน โดยปัจจุบันปรากฏอยู่ตามประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่มาตรา 362 ถึงมาตรา 365 แต่เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์ของราชอาณาจักรไทยพบว่า ความผิดฐานบุกรุกตามกฎหมายไทยมีการพัฒนามาตั้งแต่สมัยอดีต กล่าวคือ ราชอาณาจักรไทยมีการพัฒนาเกี่ยวกับความผิดฐานบุกรุกมาเกิดขึ้นอย่างน้อย 3 ครั้งใหญ่ ได้แก่ สมัยที่ใช้กฎหมายตราสามดวง สมัยที่ใช้กฎหมายลักษณะอาญา และสมัยปัจจุบันที่ใช้ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานบุกรุกไปตามลำดับ เพื่อบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนและเป็นไปตามหลักสากลมากขึ้น ทั้งการตีความของศาลฎีกาก็มีพัฒนาการไปตามพัฒนาการของกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง

เมื่อเป็นเช่นนี้การบัญญัติความผิดฐานบุกรุกไว้เป็นความผิดอาญาจึงมีความสำคัญ เพราะในความหมายทั่วไป “บุกรุก” หมายถึงการล่วงล้ำเข้าไปในเขตที่หวงห้ามหรือล่วงล้ำเข้าไปในสถานที่ของผู้อื่น โดยบังอาจหรือพลการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่น ๆ จะพบว่าความผิดฐานบุกรุกมีลักษณะเฉพาะ คือ เป็นความผิดที่เกิดขึ้นกับอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น และเป็นการรบกวนกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ที่ผู้กระทำได้เข้าไปเพื่อถือการครอบครองหรือเข้าไปรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข หรือมิฉะนั้นแล้วก็เข้าไปในสถานที่

¹ วิชาญจिता ศรีประเสริฐ. (2560). *การกำหนดความผิดอาญาฐานบุกรุกเพื่อไปกระทำความผิดฐานอื่น*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 14.

ซึ่งไม่ควรเข้าไป² เช่น เคนสถาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (4) “เคนสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งได้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น โรง เรือน หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึง บริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม บ้านของผู้เสียหายไม่มีรั้วล้อม กับบริเวณหลังบ้านผู้เสียหายอยู่ติดกับถนนส่วนบุคคล กรณีจะถือเอาเพียงฝาผนังและประตูเหล็ก ด้านหลังเป็นแนวของเคนสถานย่อมจะไม่ได้ เพราะเคนสถานตามกฎหมายให้หมายความรวมถึง บริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย ผู้เสียหายใช้ประโยชน์บริเวณรอบบ้านเป็นที่วางสิ่งของ กับมีหลังคาบ้านยื่นออกมาคลุม การที่จำเลยทั้งสองไปอยู่ที่บริเวณประตูหลังบ้านผู้เสียหาย ย่อมถือว่าเป็นการเข้าไปในเคนสถานของผู้เสียหายแล้ว จำเลยทั้งสองเข้าไปในขณะที่ผู้เสียหาย ไม่อยู่บ้าน ทั้งผู้เสียหายและจำเลยทั้งสองมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อนจึงยังไม่มีเหตุสมควรที่จะ เข้าไปอยู่บริเวณประตูหลังบ้านของผู้เสียหาย พฤติการณ์ดังกล่าวฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองกระทำ ความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคนสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร³

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้รับรู้และให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ ส่วนตัวหรือสิทธิส่วนตัวของบุคคลมากขึ้น “สิทธิส่วนบุคคล” หรือ “สิทธิในส่วนตัว” (Right to Privacy) นั้นเป็นสิทธิประเภทหนึ่งซึ่งต่างประเทศได้ให้ความสำคัญและให้ความคุ้มครองมานานแล้ว ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า “สิทธิส่วนบุคคล” หมายความว่า สิทธิของบุคคลที่จะอยู่ลำพัง (Right to be led alone) โดยปราศจากการรบกวนจากบุคคลอื่น

ดังนั้นการส่งเสริมให้คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจึงเกิดขึ้นทั้งระดับสากลและระดับประเทศ กล่าวคือ ในระดับสากลขององค์การสหประชาชาติที่จะให้ความสำคัญสิทธิและเสรีภาพมนุษยชน ให้เกิดผล และเพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลสำหรับประเทศสมาชิก⁴ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหลักการที่สำคัญของการกระทำของรัฐที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณค่าและสิทธิของ ประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งเป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อที่ 12 บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการ ในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในเคนสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่ในเกียรติยศ และชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือ

² ธนพล เศรษฐเลาห์. (2560). *การวิเคราะห์การพัฒนาการตีความของศาลฎีกาไทย: ศึกษาประเด็นความผิด ฐานบุกรุก*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9795/2552.

⁴ วนิตา แสงสารพันธ์. (2551). *“สิทธิส่วนบุคคล” กับความคุ้มครองตามกฎหมาย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april_june_08/pdf/EXECUTIVE%20JOURNAL28_2_80-83.pdf. [2564, 10 พฤษภาคม].

การลบล้างดังกล่าว⁵ ในทำนองเดียวกันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right) ข้อบทที่ 17 ก็ได้บัญญัติว่า

1. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกลบล้างเกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้
2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบล้างเช่นว่านั้น⁶

และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 33 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานการเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองหรือการค้นเคหสถานหรือที่ร โหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่คำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ⁷

ในขณะที่ปัญหาข้อเท็จจริงมีกรณีที่สามารถทำได้บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อที่จะกระทำการบางอย่างอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ตามมาตรา 364 กล่าวไว้ว่าผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน จะเห็นได้ว่าความหมายของคำว่าเคหสถาน ตามที่กฎหมายของไทยตามมาตรา 364 ที่บัญญัติไว้ได้กล่าวถึงแค่คำว่าบุกรุกเคหสถานแต่ไม่ได้กล่าวถึงที่พักอาศัย หรือบ้านพักอาศัยโดยเฉพาะเอาไว้ให้ชัดเจน เพราะผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษที่จะเข้าครอบครองหรือรบกวนการครอบครองและต้องเป็นทรัพย์ที่ผู้กระทำเข้าไปได้⁸ จึงต้องเป็นทรัพย์ชนิดที่มีรูปร่าง ทั้งที่จริงแล้วลักษณะพฤติการณ์การกระทำและเจตนาของผู้กระทำนั้นเป็นยิ่งกว่าความผิดฐานบุกรุก สิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์ที่จะให้ความคุ้มครองคือ ความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่และสิทธิเข้าบ้าน ดังนั้นบัญญัติของไทยเกี่ยวกับการบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันไว้เพียงเท่านี้ จึงไม่สอดคล้องและไม่มีการแบ่งแยกถึงสถานที่ที่บุกรุก

⁵ Article 12: No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks. อังถึงใน กิตติบดี โยพล. (2559). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายสิทธิมนุษยชน*. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

⁶ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2564). *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)*. หน้า11. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/journal/e1506093485.pdf>. [2564, 10 พฤษภาคม].

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

⁸ สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2562). *Criminal law ความผิดฐานบุกรุก ฐานรับของโจร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บัณฑิตอักษร. หน้า 2-3.

ที่พัวพันกับบุกรุกทั่วไปไว้ให้ชัดเจน ทั้งที่การกระทำเช่นนี้เป็นการรบกวนความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่ส่วนตัวสิทธิในความเป็นเจ้าของบ้านอันเป็นสิ่งที่กฎหมายจะคุ้มครอง

ผู้เขียนจึงพบปัญหาดังนี้ ปัญหากรณี

1) ไม่มีการแบ่งแยกการความผิดฐานบุกรุกระหว่างบุกรุกทั่วไปกับบุกรุกบ้านที่พัวพันแยกออกจากกันอย่างชัดเจน

2) ปัญหาของการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดอย่างแท้จริงและเหมาะสม ทั้งที่เป็นที่แน่ชัดว่าการที่ผู้กระทำได้เข้าไปในบ้านพัวพันของผู้อื่นนั้น อาจจะมีเจตนาร้ายแรงกว่าที่จะเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ธรรมดาคือบุกรุกทั่วไป และยังไปกว่านั้น อาจมีเจตนาที่จะไปทำความผิดอื่นร่วมด้วยก็ได้ ฉะนั้นการบุกรุกบ้านพัวพันจึงสมควรที่จะได้ลงโทษมากกว่าการบุกรุกธรรมดา

ดังนั้นกฎหมายอาญาไทยจึงสมควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติความผิดอาญาเพื่อให้สามารถนำมาบังคับใช้กรณีข้างต้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาทฤษฎีทางอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศเพื่อนำมาศึกษาและเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นความผิดอาญาเรื่องการกระทำความผิดฐานบุกรุกที่เหมาะสมกับประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นมา ความหมายและลักษณะของการกระทำอันเป็นการบุกรุกเพื่อกระทำความผิด รวมถึงการแบ่งแยกความผิดฐานบุกรุกเคหสถานที่พัวพันและบุกรุกทั่วไป

2. เพื่อศึกษาปัญหาในด้านข้อกฎหมายโดยศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับความผิดฐานบุกรุกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทย

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการกำหนดให้การบุกรุกเคหสถานที่พัวพันเป็นความผิดทางอาญา

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่จะกำหนดให้การบุกรุกเคหสถานที่พัวพันเป็นความผิดอาญา รวมถึงสภาพบังคับและมาตรการลงโทษที่เหมาะสมตามกฎหมายไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในปัจจุบันบทบัญญัติที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกเคหสถานตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีการแบ่งแยกความผิดฐานบุกรุกไว้จึงอยากให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่จะกำหนดให้การบุกรุกเคหสถานที่พักอาศัยเป็นความผิดอาญา การลงโทษการที่ได้มีส่วนร่วมเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดฐานนั้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงหลักการของความผิดฐานบุกรุก ทั้งทฤษฎีแนวความคิดและหลักการ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยจะทำการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ อย่างเช่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นต้น โดยมีขอบเขตคือประวัติความเป็นมา แนวความคิด หลักการและการบังคับใช้ มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมของการบุกรุกที่เป็นความผิดทางกฎหมายอาญาในประเทศไทย รวมถึงปัญหาและความเหมาะสมของกำหนดดังกล่าว

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยจากเอกสาร เอกสารทางวิชาการ ประมวลกฎหมายกฎหมายอาญา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หนังสือ บทความวิทยานิพนธ์ แนวคำพิพากษาศาลฎีกา ข้อมูลที่สืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นมา ความหมายและลักษณะของการกระทำอันเป็นการบุกรุกเพื่อกระทำความผิด รวมถึงการแบ่งแยกความผิดฐานบุกรุกเคหสถานที่พักอาศัยและบุกรุกทั่วไป
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาในด้านข้อกฎหมายโดยศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับความผิดฐานบุกรุกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทย
3. ทำให้ทราบถึงการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการกำหนดให้การบุกรุกเคหสถานที่พักอาศัยเป็นความผิดทางอาญา

4. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่จะกำหนดให้การบุกรุกเคหสถานที่พักอาศัยเป็นความผิดอาญา รวมถึงสภาพบังคับและมาตรการลงโทษที่เหมาะสมตามกฎหมายไทย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

เคหสถานที่พักอาศัย ให้หมายความรวมถึงที่พักอาศัย (Privacy) หมายถึง ความเป็นส่วนตัวในบ้านที่พักอาศัย สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง และเป็นสิทธิที่เจ้าของสามารถที่จะควบคุมพื้นที่ส่วนตัวของตนเอง หรือการที่บุคคลมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะอยู่อย่างสัน โดยปราศจากการแทรกแซงการรบกวนจากบุคคลอื่น องค์กร หรือจากรัฐ